

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Hynka Baňoucha v právní věci žalobkyně: **I. S.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2013, č. j. 43 Ad 2/2013 – 31,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2013, č. j. 43 Ad 2/2013 – 31, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Přehled dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 1. 2013, č. j. X, byl žalobkyni s účinností od 16. 2. 2013 odňat invalidní důchod, neboť podle posudku posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) Příbram MUDr. R. S. ze dne 3. 1. 2013, činí míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně pouze 15%. Žalobkyně proto nesplňuje podmínky nároku na invalidní důchod uvedené v § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „zákon č. 155/1995 Sb.“).

[2] Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně námitky, v nichž uvedla, že nesouhlasí s posouzením svého zdravotního stavu, neboť její zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý, což doložila lékařskými zprávami.

[3] Žalovaná rozhodnutím ze dne 6. 3. 2013, č. j. X, zamítla námitky žalobkyně a shora uvedené rozhodnutí potvrdila. Žalovaná uvedla, že dle posudku o invaliditě ze dne 27. 2. 2013 byl sice shledán dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně ve smyslu § 26 zákona č. 155/1995 Sb., který odpovídá postižení žalobkyně zařazenému do kapitoly XIII, oddílu A, položky 2 písm. a) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, avšak pokles pracovní schopnosti žalobkyně byl stanoven na 15%. Posudkový lékař zohlednil veškeré lékařské zprávy doložené žalobkyní v rámci námitek. Proto žalobkyně nesplňovala podmínky pro vznik nároku na invalidní důchod ani pro invaliditu I. stupně.

[4] Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalované o námitkách žalobu, v níž namítala, že její zdravotní stav byl nedostatečně posouzen. Uvedla, že její zdravotní postižení je způsobeno více různými chorobami, což doložila lékařskými zprávami. Dále namítla, že ustanovení § 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb. neumožňuje náležitě zohlednit její zdravotní stav, neboť umožňuje zvýšení míry poklesu pracovní schopnosti v případě vícero zdravotních postižení pouze o 10%. Navrhla proto, aby krajský soud předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.

[5] Krajský soud v Praze si vyžádal posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „PK MPSV“) v Praze. PK MPSV v posudku ze dne 10. 10. 2013 uvedla, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně byly k datu vydání napadeného rozhodnutí (tj. k 6. 3. 2013) komplikace t. č. zklidněné Crohnovy choroby, jmenovitě bolesti kloubů, šlach, svalových úponů a zánětlivá bolest zad, které podstatným způsobem snižují u žalobkyně její celkovou výkonnost a omezují ji i ve výkonu některých denních aktivit. Při posudkovém hodnocení PK MPSV přihlédla i k psychickému stavu žalobkyně, která je v péči psychiatra pro anxiózně depresivní syndrom a k její celoživotně vykonávané dělnické profesi. K datu vydání napadeného rozhodnutí tak dle PK MPSV byla hlavní příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu klasifikována dle kapitoly XIII, oddíl A., položka 2, písm. c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. a míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena na 50%. Žalobkyně tak byla dle PK MPSV invalidní v II. stupni. Vznik invalidity stanovila PK MPSV dle lékařského nálezu ke dni 25. 2. 2013.

[6] Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 25. 11. 2013, č. j. 43 Ad 2/2013 – 31 (dále též „napadený rozsudek“), zrušil napadené rozhodnutí žalované i prvostupňové rozhodnutí ze dne 16. 1. 2013 a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud vyšel z posudku PK MPSV, který označil za formálně bezvadný a věcně srozumitelný a úplný. Krajský soud dovodil, že obě rozhodnutí žalované byla nezákonná a zavázal žalovanou, aby v dalším řízení vyšla ze zjištění PK MPSV, že žalobkyně byla invalidní v druhém stupni a to od data 25. 2. 2013 (na základě neurologického nálezu).

[7] Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná (dále též stěžovatelka) kasační stížnost. V ní uvedla, že ačkoli PK MPSV zjistila, že ke dni 25. 2. 2013 vznikla u žalobkyně invalidita, přesto však skutková zjištění stěžovatelky, na nichž jsou založena obě zrušená rozhodnutí, ob stojí. Žalobkyně by měla uplatnit novou žádost o invalidní důchod. Proto

pokračování

stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Stěžovatelka dále navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnosti přiznal odkladný účinek. Tomuto návrhu Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 8. 1. 2014, čj. 4 Ads 117/2013 - 19, nevyhověl.

[9] Žalobkyně se ke kasační stížnosti vyjádřila přípisem z 3. 1. 2014, v němž navrhl zamítnutí kasační stížnosti, neboť není důvodná. Žalobkyně uvedla, že jí není známo, z čeho je dovozováno, že by se měla stát invalidní až 10. 10. 2013, když její zdravotní stav je dlouhodobě stále stejně nepříznivý a rozhodně se nezměnil od odnětí invalidního důchodu v lednu 2013. Dále uvedla, že se v důsledku odnětí invalidního důchodu ocitla ve velmi špatné sociální situaci, neboť jejím jediným příjmem jsou sociální dávky.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), přípustná, a za stěžovatelku v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[11] Kasační stížnost je důvodná.

[12] Spornou je v dané věci otázka dne vzniku invalidity žalobkyně, respektive fakticky toho, zda žalobkyně byla nadále invalidní, případně, zda její invalidita zanikla a následně po odnětí invalidního důchodu opětovně vznikla.

[13] Podle § 78 odst. 4 až 6 s. ř. s. *zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán. Zruší-li soud rozhodnutí správního orgánu ve věci, v níž sám prováděl dokazování, zahrne správní orgán v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí.*

[14] Podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., *zjistí-li se, že (...) nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen.*

[15] Otázka časového určení vzniku invalidity má přitom zásadní význam, jak správně dovozuje stěžovatelka. To, zda (i) invalidita žalobkyně zanikla a od 25. 2. 2013 znovu vznikla nebo zda (ii) částečná invalidita trvala již od 23. 10. 2007 (datum, k němuž byla

částečná invalidita žalobkyně zjištěna posudkem OSSZ Příbram v souvislosti s původním rozhodnutím o přiznání částečného invalidního důchodu) nepřetržitě až do konce roku 2010 (a následně jako invalidita I. stupně), je podstatné, především pro posouzení otázky, zda žalobkyně vůbec má nárok na invalidní důchod. V případě kladné odpovědi na otázku nároku na důchod, je tato okolnost rozhodná i pro výpočet samotné výše invalidního důchodu. Správné zjištění této skutečnosti tedy nemá pouze akademický význam, nýbrž je především v zájmu žalobkyně. Doba pojištění potřebná pro přiznání invalidního důchodu se totiž posuzuje právě ke dni vzniku invalidity, respektive nárok na přiznání důchodu vznikne až kumulativním splněním obou podmínek uvedených v § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., tj. potřebné doby pojištění a invalidity. Aniž by Nejvyšší správní soud musel tuto otázku zkoumat a aniž by ze správního spisu vyplývaly všechny skutečnosti potřebné pro posouzení této rozhodné skutečnosti, Nejvyšší správní soud pouze upozorňuje na to, že pokud žalobkyně podmínku doby pojištění splňovala ke dni 23. 10. 2007, není vyloučeno, že by tuto podmínku ke dni 25. 2. 2013 již nesplňovala. Kromě výše invalidního důchodu pak je řešení předestřené otázky relevantní i pro posouzení nároku na invalidní důchod v období mezi odnětím invalidního důchodu a případným novým vznikem nároku na důchod.

[16] Vycházejí z těchto předpokladů, Nejvyšší správní soud zkoumal, zda z provedeného dokazování v rámci řízení před krajským soudem lze zjistit datum vzniku invalidity žalobkyně, respektive to, zda její (původně částečná) invalidita trvala nepřetržitě od 23. 10. 2007. Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu, včetně určení dne vzniku invalidity, je věcí odborně medicínskou, k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V posudku takové odborné lékařské komise se přitom hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž se v něm zaujímají i posudkové závěry o invaliditě a jejím vzniku. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti rozhodnutí o invalidním důchodu, lze však považovat za úplný a přesvědčivý jen v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným žalobcem a tyto své posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku způsobující jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48, www.nssoud.cz, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, publikovaný pod č. 511/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58 www.nssoud.cz). Posudek PK MPSV pak není úplný a přesvědčivý i tehdy, pokud dostatečně neobjasní

pokračování

otázku doby vzniku, trvání či zániku invalidity (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu z 19. 8. 2004, č. j. 3 Ads 6/2004 - 47, č. 404/2004 Sb. NSS).

[17] Z posudku PK MPSV předloženého v řízení před krajským soudem ve vztahu k posuzované otázce dne vzniku invalidity (respektive zániku a nového vzniku invalidity) žalobkyně nelze nic nepochybného zjistit. PK MPSV ve svém posudku uvedla, že v roce 2007 byla žalobkyně posouzena jako částečně invalidní pro stabilizovanou Crohnovu chorobu a anxiosně depresivní syndrom, pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl stanoven na 40%. Stejně byla žalobkyně hodnocena při kontrolní lékařské prohlídce v prosinci 2008. Při kontrolní lékařské prohlídce v květnu 2012 byla žalobkyně hodnocena podle nových posudkových kritérií a pokles pracovní schopnosti byl v důsledku shodného postižení, nyní klasifikovaného podle kapitoly XI, oddíl C, položky 4, písm. b) přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb., stanoven na 35%, což odpovídá invaliditě prvního stupně. Hodnocení posudkového lékaře v lednu 2013 respektive v námitkovém řízení v únoru 2013, které bylo podkladem pro vydání napadeného rozhodnutí stěžovatelky, bylo dle PK MPSV založeno na vyhodnocení dokladované remise střevního onemocnění, avšak pochybení posudkových lékařů stěžovatelky PK MPSV shledala v tom, že nedostatečně zohlednili komplikace onemocnění stěžovatelky, které postihují pohybový systém a které při chronické kortikoterapii mají nízkou laboratorní, ale trvající vysokou klinickou aktivitu. Toto hodnocení by hovořilo spíše ve prospěch možnosti, že invalidita žalobkyně vůbec nezanikla a že žalobkyně byla invalidní nadále. Na druhou stranu ovšem PK MPSV výslovně uvedla, že invalidita žalobkyně vznikla k 25. 2. 2013, přičemž komise poukázala na zprávu z neurologického vyšetření MUDr. Š. z 25. 2. 2013. Z této zprávy vyplývá, že u žalobkyně byla výrazně omezená hybnost v ramenou s algickou složkou pro kterou „nelze taxovat a diadochokinezu“, dále byla konstatována bolestí omezená rotace v kyčlích, dále vážla dynamika TH a L páteře, dále dle CT zjištěny četné degenerativní změny [páteře] bez výhřezu disku, polyartralgie v rámci setonegativní artritidy. PK MPSV však neuvedla, zda a jak se tento nálezný liší od předchozích lékařských vyšetření a zda tyto okolnosti je třeba hodnotit jako nově se objevivší zdravotní postižení žalobkyně.

[18] Je tedy třeba konstatovat, že posudek PK MPSV není z tohoto hlediska úplný, neboť se vůbec nevyjadřuje k předmětu řízení vedeného stěžovatelkou, které vyústilo ve vydání rozhodnutí o odnětí invalidního důchodu žalobkyni z důvodu shledaného zániku invalidity ke dni 3. 1. 2013. K tomu je nutno poukázat na to, že v řízení o dávkách důchodového pojištění lze sice proti rozhodnutím stěžovatelky podat námitky jako specifický opravný prostředek, podání námitek ovšem nemá odkladný účinek (§ 88 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Dávka důchodového pojištění je proto pojištěnci odňata bez ohledu na podané námitky a absenci právní moci námitkami napadeného rozhodnutí o odnětí dávky. I v soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí vydanému v námitkovém řízení ve věci odnětí invalidního důchodu proto musí být vycházeno nejen z právního a skutkového stavu, jaký zde byl v době vydání napadeného rozhodnutí správního orgánu, tj. rozhodnutí o námitkách (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), ale z výše uvedených důvodů je třeba postavit najisto, zda ke dni stěžovatelkou zjištěného zániku invalidity invalidita pojištěnce nadále trvala nebo zda skutečně zanikla, jak stěžovatelka zjistila ve správním řízení. Přitom je možné vyjít i z názoru zaujatého v minulosti Nejvyšším správním soudem, že pokud je zjištěno, že ke

dni poslední kontrolní lékařské prohlídky, při níž posudkový lékař neshledal pojištěnce invalidním, ve skutečnosti invalidita trvala, pak se jedná o nárok trvající a pojištěnci náleží invalidní důchod s přihlédnutím k původnímu datu vzniku invalidity (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2013, č. j. 4 Ads 23/2013 - 35). Pokud posudek PK MPSV neobsahuje dostatečný podklad pro zjištění této rozhodné otázky, není úplný a nelze na jeho základě rozhodnout o žalobě. V takovém případě totiž posudek PK MPSV jakožto důkaz provedený v řízení před soudem nemůže stěžovatelka zahrnout mezi důkazy v dalším správním řízení a ani z takového posudku vycházející zrušující rozsudek krajského soudu neobsahuje závazný právní názor, který by mohla stěžovatelka v novém rozhodnutí ve věci realizovat.

[19] Z těchto důvodů musel Nejvyšší správní soud přistoupit ke zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení. V dalším řízení krajský soud především požádá PK MPSV v Praze o doplnění jejího posudku o posouzení otázky, zda invalidita žalobkyně k datu poslední kontrolní lékařské prohlídky (3. 1. 2013) nadále trvala a zda k 25. 2. 2013 pouze došlo k její změně na invaliditu druhého stupně, případně zda invalidita žalobkyně zanikla a k datu 25. 2. 2013 opětovně vznikla.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[20] Vzhledem k tomu, že námitky uplatněné stěžovatelkou v kasační stížnosti se ukázaly být důvodné Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Řízení před krajským soudem totiž bylo zatíženo jinou vadou řízení a byl tak naplněn důvod kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V dalším řízení je krajský soud vázán závazným právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[21] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v rámci nového rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu